

O roli podstawy programowej z matematyki

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o systemie oświaty **podstawa programowa to „obowiązkowe, na danym etapie kształcenia, zestawy celów i treści nauczania oraz umiejętności, a także zadania wychowawcze szkoły, które są uwzględniane odpowiednio w programach wychowania przedszkolnego i programach nauczania oraz umożliwiają ustalenie kryteriów ocen szkolnych i wymagań egzaminacyjnych”**.

W podstawie programowej wskazane są te treści, które **muszą** znaleźć się w kształceniu na danym etapie, co nie oznacza, że **nie mogą** pojawiać się one na innych etapach edukacji. Na przykład, pojęcia matematyczne występujące w podstawie programowej z matematyki dla gimnazjum wprowadzane są w sposób propedeutyczny w szkole podstawowej, są także rozwijane i utrwalane w szkole ponadgimnazjalnej. Edukacja matematyczna ma charakter spiralny – **kształtowanie pojęć matematycznych nie może zamykać się w jednym etapie kształcenia**.

Treści nauczania, które występują w zadaniach egzaminacyjnych na zakończenie etapu kształcenia, nie mogą wykraczać poza aktualną podstawę programową danego etapu. W zadaniach egzaminacyjnych mogą natomiast pojawiać się treści nauczania występujące na wcześniejszych etapach. Na przykład egzamin gimnazjalny obejmuje treści nauczania podstawy programowej z matematyki dla gimnazjum i szkoły podstawowej. Obszary wiadomości i umiejętności, których opanowanie powinno być sprawdzane wskazują standardy wymagań egzaminacyjnych.

Podstawa programowa nie sygnalizuje, w jakiej kolejności powinny być realizowane treści nauczania, nie dzieli ich na poszczególne lata nauki, nie określa hierarchii ich ważności, a w szczególności nie określa, ile czasu należy poświęcić na opracowanie poszczególnych zagadnień. Można zatem podjąć różne decyzje w sprawie kolejności realizacji treści nauczania lub w sprawie proporcji czasu przeznaczonego na zapoznanie z nimi uczniów. Można też w różny sposób poszerzyć zakres treści wskazany w podstawie programowej. Takie decyzje są uwzględniane w programach nauczania i dostosowanych do nich podręcznikach i materiałach pomocniczych.

Często mylnie utożsamia się podstawę programową z programem nauczania, a wykonanie wszystkich zadań z podręcznika z pełną realizacją podstawy programowej. **Każdy program nauczania musi uwzględniać podstawę programową. Zwykle jednak zawiera też treści, które poza tę podstawę wykraczają.** Nauczyciel ma obowiązek realizacji programu nauczania (wybiera go spośród programów dopuszczonych do użytku szkolnego lub opracowuje własny program nauczania). I chociaż ma przy tym prawo do swobody stosowania takich metod nauczania, jakie uważa za najwłaściwsze spośród uznanych przez współczesne nauki pedagogiczne, oraz do wyboru spośród zatwierdzonych do użytku szkolnego podręczników i innych pomocy naukowych (np. zbiorów zadań), to w związku z przygotowaniem uczniów do egzaminu zewnętrznego **musi uwzględnić w pełni te treści programowe, które zawarte są w podstawie programowej.**

Marek Legutko